

ÎN BUCUREȘTI, PE URMELE UNUI CREATOR DE FRUMOS – ARTISTUL PLASTIC COSTIN PETRESCU

Virgiliu Z. TEODORESCU

Orașul București oferă numeroase prilejuri de a cunoaște faptele înaintașilor care se materializează prin ceea ce definim ca moștenire culturală, valori de patrimoniu. O asemenea zestre ne-a hărăzit-o, pentru a o duce pe mai departe, și artistul plastic Costin Petrescu. Preluând la rândul său de la tatăl său noțiunile care au stat la baza formării ca artist plastic, el a dovedit, în decursul deceniilor de activitate, o permanentă preocupare de a cunoaște, de a stăpâni și desăvârși multitudinea elementelor care să-i confere calitatea de realizator de frumos, dar și de formator de urmași care să ducă la rândul lor, pe mai departe, cele dobândite printr-o atentă observare, cercetare, experimentare, cu reușite și insuccese care l-au mobilizat spre noi investigații. Preocuparea s-a manifestat într-o perioadă când apariția în domeniul picturii a noi tehnici și materiale au oferit condiții tentante prin netele facilități determinând o renunțare la tradiționalul meșteșug al picturii parietale „a fresco” ce reclama dobândirea unui summum de cunoștințe și mai ales o operativitate în execuție, factor determinant pentru calitatea și durabilitatea lucrării care să-i confere picturii perenitatea necesară.

Pentru Costin Petrescu anii școlărității și ai practicii au fost mobilizatori într-o așezare afirmă propriul crez, conferind frescei o nouă revigorare, readucând-o în atenția contemporanilor săi atât prin acțiunile întreprinse pentru salvarea vechilor fresce, cât și prin realizarea de noi fresce care, prin temele abordate, prin

modul de realizare în respectivele spații, au conferit respectivelor edificii o superioară individualizare. Pentru cel aflat în București prilejul de a le cunoaște pe câteva din acestea constituie un privilegiu și tot odată invitația de a merge și în alte locuri din țară și străinătate purtătoare a mesajului lui Costin Petrescu.

O sumară prezentare a biografiei sale considerăm că poate facilita înțelegerea moștenirii de care beneficiem și pe care avem nobila misiune de a o transmite către viitorime.

Costin Petrescu s-a născut la 10 mai 1872, la Pitești, județul Argeș și a decedat la 15 octombrie 1954, în București, fiind înmormântat în cimitirul Bellu, figura 96, locul 38. Copilăria i-a fost marcată de activitatea tatălui. Cele văzute i-au fost călăuză în a da contur primelor sale mânuiri a uneltelor și culorilor, care i-au evidențiat nativele calități de viitor creator de frumos care, în urma studiilor de artă plastică și arhitectură, a specializării în pictura monumentală în frescă, a picturii de șevalet, dar și a artelor decorative, a ajuns artistul care a realizat, o bogată și variată creație artistică pe care a transmis-o contemporanilor, dar și generațiilor viitoare ca o prețioasă moștenire. A fost totodată profesor universitar, președinte al Sindicatului Artelor Frumoase, publicist.

De la bun început viitoarele preocupări i-au fost în directă concordanță cu cele aflate în familie. Dorința de a cunoaște mai mult a determinat venirea sa la București în anul 1892 pentru a frecventa, timp de aproape 3 ani, cursurile Școlii de Belle

Arte, fiind direct îndrumat în pregătirea sa de pictorul George Demetrescu Mirea. A urmat și cursurile Școlii de arhitectură unde l-a avut mentor pe arhitectul George Sterian. Bunele rezultate dobândite în anii școlărității s-au materializat atât prin modul cum a fost recompensat, cât și, mai ales, prin ceea ce a urmat atunci când, pentru specializare, i-au fost asigurate condițiile oferite de o bursă de studii la Paris, la prestigioasa Academie Julien.

Pentru Costin Petrescu a fost o consecvență preocupare de prealabila documentare, care să-l aducă în deplină concordanță cu epoca abordată. A probat-o, această pasionată cercetare, prin cele întreprinse pentru a cunoaște viața în complexitatea ei, atunci când a avut de rezolvat probleme evocatoare, cum au fost cele premergătoare anului 1904, an menit a fi, pentru suflarea românească, dedicat întru cinstirea lui Ștefan cel Mare. Au urmat manifestările anului 1905 dedicate cinstirii faptelor lui Mihai Viteazul. De o mare complexitate a fost și anul 1906, care marca atât trecerea celor 1800 de ani de la prezența stăpânirii romane în perimetrul dacic, cât și deceniile amplei metamorfoze care au condus la făurirea României moderne de la sfârșitul veacului al XIX-lea. Un alt asemenea examen luat cu brio, l-a avut de rezolvat cu prilejul momentelor pregătitoare ale Actului Încoronării Suveranilor la Alba Iulia, în toamna anului 1922.

Trăind în contemporaneitate a acordat atenție tuturor evenimentelor, multe din creațiile sale abordând asemenea teme. Menționăm, în acest sens, o serie de portrete ale unor ilustre personalități. Amintim selectiv, în acest caz, tablourile care-i redau pe Gheorghe Lazăr, Vasile Lascăr, dr. Constantin Angelescu, Dem. I. Dobrescu, sau cel evocator al evenimentului Păcii de la București din anul 1913.

Prin rezultatele dobândite în primele decenii ale secolului al XX-lea i-a fost revendicată prezența și dincolo de hotarele țării. Ca expozant, onorase simezele unor ilustre galerii din Occident. Acum, însă, era revendicat ca salvator de relicve pentru care rapidele prefaceri ale preocupărilor cotidiene conduseseră la o pierdere de noțiuni extrem de necesare pentru cei ce-și consacrau anii vieții restaurărilor de fresce ale trecutului. Astfel s-a ajuns ca să fie invitat la Lyon, pentru a-i școli pe viitorii restauratori de monumente din Franța, purtătoare a unor valoroase fresce. Misiune prioritară i-a fost cea de profesor la Școala de Belle Arte din Lyon, concomitent glasul său fiind purtător de mesaj și către publicul interesat de moștenirea trecutului. Noțiunile teoretice a considerat că era necesar să fie concretizate printr-o demonstrație practică, ajungând astfel să realizeze panourile evocatoare a istoriei acelor plaiuri prin faptele țesătorilor care le-au dus faima peste mări și țări.

Concomitent, a înțeles că noțiunile dobândite trebuiau să-și aibă asigurată o largă circulație. Astfel a ajuns să redacteze un prețios manual. Lucrarea *L'Art de la Fresque* a fost publicată la Paris în anul 1931. Răsunetul prestigiului dobândit considerăm că a fost hotărâtor în țară atunci când cei desemnați de conducerea societății Ateneul Român a recomanda pe făuritorul frescei, au considerat îndreptățită alegerea sa ca realizator al respectivei narațiuni parietale.

În suita argumentelor o pondere importantă au avut-o atât realizările anterioare, cât și proiectele materializate anticipat prin succesiunea de schițe elaborate de Costin Petrescu. Ne referim la pictarea bisericilor de la Roznov, județul Neamț, Sf. Silvestru din București, biserica Încoronării de la Alba Iulia, biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului, sala de Consiliu din cadrul Palatului ziarului „Universul”,

bisericile Sf. Dumitru-Colentina, Mihai Vodă din București, evocarea culturii transilvane în edificiul Universității din Cluj. Colaborând cu arhitectul Petre Antonescu a proiectat și pictat aula Facultății de Drept, lucrare din păcate nerealizată.

Marea frescă de la Ateneul Român, prin dimensiunile sale 75x3 m., prin tematica abordată, evocând momente fundamentale din istoria poporului român și prin modul de realizare în tehnica „a fresco”, constituie o lucrare monumentală într-o directă concordanță cu celelalte elemente decorative ale sălii, ale edificiului care o găzduiește. Precizăm că marea sală circulară a Ateneului Român are diametrul de 28,50 m. și înălțimea de 16 m. Palatul Ateneului Român a fost inaugurat în mod festiv la 14 februarie 1888, cu care prilej omul de cultură Alexandru Odobescu a rostit un magistral discurs.

Societatea a reușit, ca pe parcursul anilor de activitate, să se bucure de prezența celor mai autorizate personalități care, prin specificul preocupărilor, au oferit auditoriului remarcabile expozeuri. Pe parcursul anilor, spațiile construcției și ale grădinii limitrofe au cunoscut numeroase metamorfoze, oferind, în cadrul edificiului, noi posibilități de extindere a genurilor de activitate, fiind gazda unei bogate biblioteci, a Pinacotecii Statului, a unor expoziții sezoniere,

săli pentru muzică și spectacole cinematografice. În cel de al patrulea deceniu al secolului al XX-lea s-a finalizat un vechi deziderat, realizarea mării fresce de către pictorul Costin Petrescu, lucrare care, însă, prin modul cum trata istoria poporului român, a cunoscut timp de aproape două decenii (1948-1966) o acoperire care, din fericire, s-a dovedit protectoare până la momentul când istoria națională revenea la matca ei, înlăturându-se toate încercările de slavizare, sovietizare menite a ne integra în lagărul socialist.

Ateneul Român, bisericile amintite mai sus din București, relevante pentru cunoașterea creației în tehnica fresco sunt completate de parcurgerea muzeelor bucureștene care găzduiesc numeroase din realizările de șevalet ale pictorului Costin Petrescu. Acum mai există o posibilitate de a-i înțelege drumul vieții, bogata și valoroasa moștenire. Prin grija urmașilor a fost amenajat în fosta-i locuință-atelier un edificator muzeu care, prin cele reunite, sunt un convingător argument pentru viitorime de a-i cinsti opera care, din varii motive, a fost ignorată de oficialități de bune decenii.

Vă adresăm tentanta invitație de a trece pragul Casei memoriale din București, din Bd. Dacia nr. 29, imobil edificat după propriul său proiect de a-i fi locuință și amplu atelier de creație, de întâlniri colegiale.